

Vragen en danken?

ds. Arjan Noordhoek

Lezing: Marcus 8, 1-21 Het tweede teken van de broden

Toen er op een keer weer een grote menigte bijeen was, en ze niets meer te eten hadden, riep hij de leerlingen bij zich en zei tegen hen: ² 'Ik heb medelijden met al die mensen, want ze zijn nu al drie dagen bij me en hebben niets meer te eten.' ³ Als ik hen met een lege maag naar huis stuur, zullen ze onderweg bezwijken; sommigen zijn immers van ver gekomen.' ⁴ Zijn leerlingen antwoordden: 'Maar hoe zou iemand hen hier, in deze verlatenheid, van genoeg brood kunnen voorzien?' ⁵ Hij vroeg hun: 'Hoeveel broden hebben jullie?' 'Zeven,' antwoordden ze. ⁶ Hij zei tegen de mensen dat ze op de grond moesten gaan zitten; hij nam de zeven broden, sprak het dankgebed uit, brak de broden en gaf ze aan de leerlingen om ze aan de mensen uit te delen, en dat deden ze. ⁷ Ze hadden ook een paar kleine vissen bij zich; hij sprak er het zegengebed over uit en zei dat ze ook de vissen moesten uitdelen. ⁸ De mensen aten tot ze verzadigd waren; de leerlingen haalden op wat er van het eten overschoot: zeven manden vol. ⁹ Er waren ongeveer vierduizend mensen. Toen stuurde hij hen weg.

¹⁰ Meteen daarna stapte hij met zijn leerlingen in de boot en voer naar het gebied van Dalmanuta. ¹¹ Daar kwamen de farizeeën op hem af, en ze begonnen met hem te discussiëren. Om hem op de proef te stellen, verlangden ze van hem een teken uit de hemel. ¹² Jezus slaakte een diepe zucht en zei: 'Waarom verlangt uw soort mensen een teken? Ik verzeker u: aan mensen als u zal zeker geen teken gegeven worden!' ¹³ Hij liet hen staan waar ze stonden, stapte weer in de boot en voer naar de overkant.

¹⁴ De leerlingen waren vergeten genoeg brood mee te nemen; ze hadden maar één brood bij zich in de boot. ¹⁵ Hij waarschuwde hen: 'Pas op, hoed je voor de zuurdesem van de farizeeën en voor de zuurdesem van Herodes.' ¹⁶ Ze hadden het er met elkaar over dat ze geen brood hadden. ¹⁷ Toen hij dit merkte, zei hij: 'Waarom praten jullie erover dat je geen brood hebt? Begrijpen jullie het dan nog niet, en ontbreekt het jullie aan inzicht? Zijn jullie dan zo hardleers?' ¹⁸ Jullie hebben ogen, maar zien niet? Jullie hebben oren, maar horen niet? Weten jullie dan niet meer ¹⁹ hoeveel manden vol stukken brood jullie hebben opgehaald toen ik vijf broden brak voor vijfduizend mensen?' 'Twaalf,' antwoordden ze. ²⁰ 'En toen ik zeven broden brak voor vierduizend mensen, hoeveel manden vol stukken brood hebben jullie toen opgehaald?' 'Zeven,' antwoordden ze. ²¹ Toen zei hij: 'Begrijpen jullie het dan nog niet?'

leerlingen

Als ik de kerkdienst in het PBC Utrecht begin, vraag ik vaak: is hier iemand die zich aan al de tien geboden heeft kunnen houden? Want als er zo iemand is, mag hij nu weggaan, want voor hem is deze dienst niet geschikt.

De kerk is voor zondaars, mensen weten dat ze tekort schieten als het om Gods wetten gaat.

Natuurlijke staat er dan niemand op, want we weten dat we allemaal zondaars zijn en dat als mensen elkaar ergens van beschuldigen, er altijd dat verhaal van die balk en die splinter is, zoals Jezus dat leerde.

Kerk is de oefenplek om met de ogen van God naar mensen te kijken en te leren dat we het oordeel aan Hem mogen overlaten.

God is my Judge, dat liet een jonge boef op zijn rug tatoeëren, om aan de rechtbank demonstratief te laten zien, dat die niets over hem te vertellen heeft. Niet echt verstandig natuurlijk, maar boze mensen doen soms domme dingen, dat hebben we afgelopen week wel in Amerika gezien. ...

God is my Judge, maar wat voor rechter is God dan, laat hij dan ook de zedendelinquenten naar huis gaan, spreek hij hen dan ook vrij? Vergeven heeft toch ook z'n grenzen?

Wat voor rechter God is, dat laat Jezus het beste zien. Ook aan ons, wij zijn 2000 jaar later nog steeds zijn leerlingen.

Daarom lezen we zijn verhalen, zijn woorden, zijn daden van de drie jaar dat Hij rabbi, leraar mocht zijn. Toen werd Hij al uit de weg geruimd, te veel liefde en vergeving kan mensen te veel worden. En 2000 jaar later willen wij nog steeds zelf rechter spelen, ook als iemand vrij komt en zijn straf heeft uitgezeten.

Terwijl iedereen in NL belasting betaalt voor de politie, voor de justitie met zijn rechtbanken en gevangnissen, willen wij toch vaak nog zelf overdoen, zelf oordelen, zelf een straf bepalen, zelf bepalen wie wel en wie niet bij passen bij zijn kudde, wie bij Zijn mensen mag horen.

Wij zijn niet zo anders dan zijn leerlingen toen, die niet veel begrepen van zijn wonderen, van zijn woorden, van zijn poging om het Koninkrijk van God aan mensen zichtbaar et maken.

We moeten nog zoveel leren, we begrijpen zijn les over vergeving en genade soms nog nauwelijks.

Als in Marcus 8 mensen tekort dreigen te krijgen aan brood, wordt voor de tweede keer in het Marcus-evangelie door Jezus tegen de leerlingen gezegd: Geef jullie hen te eten! Er is dan zo'n groot verschil tussen hoe wij tegen problemen aankijken en de weg die Hij als Messias wijst.

De leerlingen van Jezus snappen er niks van. Daarom heten ze ook leerlingen: **ze moeten nog veel leren**. Wij denken soms dat we weten hoe het leven in elkaar zit, dat ze ons niks meer hoeven te vertellen, dat we aardig goed door hebben wat het leven ons te bieden heeft en wat ons te doen staat - maar als je bij Jezus in de buurt komt ontdek je steeds weer dat je nog maar heel weinig weet, dat je nog veel leren moet, dat je altijd een leerling blijft.

buikpijn

Jezus laat zich weer eens zien als man met een warm hart, als Zoon van de Barmhartige, zijn Vader, God zelf, hoe we met elkaar mogen omgaan. (gisteren was het Vrijwilligersdag in Almere en daar vertelde een vrijwilligster mij: fijn dat u vandaag over God als de Barmhartige sprak, want dat woord BARM komt van baarmoeder, dat is het begin van alle leven, dat is God, Vader en Moeder tegelijk.... en ik dacht dank u , Heer, hier spreekt weer eens een engel tegen mij...)

Jezus is **met medelijden (NBV), diep bewogen**, geen goedkoop medelijden, maar er staat in andere vertalingen, dat 'zijn nieren bewogen werden'. Hij kreeg er dus gewoon buikpijn van, zoveel menselijke 'schapen' in groot gevaar, want Jezus kende de verhalen van het Eerste deel van de Bijbel, verhalen over de ontrouw van het volk Israel, die als een kudde schapen op reis was in een exodus, een uittocht waar het soms zo fout ging en mensen door eigen schuld in grote problemen kwamen.

Jezus zegt: ga in **groepjes op de grond** zitten en jullie moeten zorgen dat **niemand te kort** komt. Zijn leerlingen snappen er niks van, maar wij als dopers weten dat een groepsgebesprek heel geschikt is om te praten over wwd, what would jesus do, wat is de wil van God, hoe kunnen we iets van Zijn Heilige Geest ontdekken en ervaren...

Je gaat elkaar in de ogen kijken, dat lukt niet in rijen achter elkaar met de rug naar elkaar, maar in een kring kun je elkaar in de ogen zien, dan leer je elkaar beter kennen. Dan ga je eerder met elkaar delen dan als je in een groot theater in rijen achter elkaar zit. Er is zelfs een spreuk die zegt: 'wie je niet kent, kan je niet liefhebben' ... Maar het is nog maar het begin, van dit wonderlijke verhaal, nog niet de kern...

wereldnood

Eén van de leerlingen vraagt: 'Maar hoe zou iemand hen hier, in deze woestijn, in deze verlatenheid, van genoeg brood kunnen voorzien?'

Het lijkt zo'n logische vraag: als je de nood van zo'n menigte mensen wilt oplossen heb je winkels en geld nodig. Transport naar deze afgelegen gebieden, logistiek en management, en waar zijn de mensen met talent voor deze klus? Als je de nood in de wereld wilt oplossen, moet je over veel geld en middelen en mensen beschikken.

Eigenlijk zijn wij helemaal **niet opgewassen tegen de problemen** in de wereld, die gigantisch zijn. De honger in de wereld, de eeuwige ruzies tussen mensen, de voortdurende achterdocht van bevolkingsgroepen ten opzichte van elkaar..

Wat kun je eraan doen? Zo redeneren wij ook.

En daarmee maken we ons tegelijk van de problemen af: want er is zoveel nodig, en zoveel hebben we niet en zoveel krijgen we nooit bij elkaar. Dus kunnen wij er niks aan doen. Wij zijn maar gewone mensen, van ons moet Jezus dus geen buitengewone dingen verwachten! Ons falen in dit opzicht, het zal ons toch ook wel vergeven worden....

Maar Jezus houdt aan: wat hebben jullie? In Marcus 6 waren het vijf broden en twee vissen. En vandaag in Marcus 8 zijn het zeven broden, maar is dat dan wel voldoende voor die hele schare mensen?

Brood .....is in de kerk geworden tot **symbool van Christus' lichaam**, 'gedeeld voor velen en tot redding van zondaars'. Dat is gemakkelijk gezegd en misschien wel te vaak door ons zonder echt nadenken nagezegd.

Maar wat Jezus ons vandaag leert, is geloofwaardig, omdat Hij het zelf heeft voorgedaan, zijn eigen leven heeft gegeven voor de honger van de wereld.

De vis .....(ichthus) is symbool geworden van **Jezus als redder**, het werd in tijden van christenvervolging in de stad Rome als geheim teken op de muren gezet waar de eerste christenen bij elkaar kwamen.

In barre tijden bleven mensen geloven en ook de gevangenen geloven mensen dat Jezus zelf degene is die de honger van mensen stilt. Hij is het wat ik nodig heb. Met hem kan ik er tegen in het leven. Hij geeft ons de mogelijkheden om te leven, en om het vol te houden in moeilijke omstandigheden.

Hebben jullie ogen en zie je niet; hebben jullie oren en hoor je niet? Begrijp je het nog niet?.....

wat voedsel betekent

Midden in de massa mensen geeft Jezus een voorbeeld, een nieuwe kans om te bezinnen op **wat voedsel eigenlijk betekent**: dat het een voorrecht is, een geschenk, een gave uit de hemel. Hij laat ervaren dat rust en voedsel, ja het leven zelf ten diepste van God zelf komen. Het zijn tekens van Gods Koninkrijk, in de oude vertaling ook wel 'gunstbewijzen van God' genoemd.

Voordat er zonder verder nadenken wordt gegeten, **spreekt Hij een dankgebed voor het brood en een zegengebed voor de vis uit.**

Jezus was Jood en het joods zegengebed voor de maaltijd is geen 'Here zegen deze spijze amen....', zoals wij dat vaak bidden. Alsof er een zegensausje over het eten moet worden gegoten, dat is misschien wel onze wens, maar dat is niet zoals Hij ons leert bidden.

Hij laat zien: het eten op zichzelf is al een zegen van de Here. Je hoeft niet te vragen om een zegen, want jij bent al gezegend! Als je aan tafel gaat bidden om een zegen over het eten, dan bid je dus eigenlijk om een zegen over de zegen!

Voor de broden bidt Hij het dankgebed en voor de kleine visjes wordt het zegengebed, *de beracha*, gebeden, waarin **de Allerhoogste wordt gezegend**. Heeft God het dan nodig om gezegend te worden, meestal vragen mensen toch om gezegend te worden? Hoe zien wij eigenlijk de zegen, is het een soort instraling van iets goeds, zoals gebedsgenezers dat lijken te doen?

Als we uitgaan van het latijnse of Engelse woord voor zegen (benedicere, benediction) dan betekent dat : goed spreken over iemand, iemand de eer geven wat Hij is of doet of kan! Zo bidt Jezus: *'Gezegend bent u, HEER onze God, koning van het heelal, die het brood uit de aarde laat groeien, die de schepper is van alles wat leeft in het water. Gezegend bent u, HEER onze God.'*

Als Jood leerde Jezus al, dat alle dingen van het gewone aardse leven verbonden zijn met God, in al het aardse is de hemel te zien. Met andere woorden: **alles is heilig voor God!** Wij zijn degenen die verschil maken tussen mensenwerk en Gods werk, maar alles is toch geschapen door God? Is er dan wel echt verschil tussen de menselijke rechtbank en God als rechter? Werkt Hij niet in alles en in allen door, op een geheel eigen wijze, die het verstand van mensen te boven gaat?

Daarom leert Jezus ons om God te danken en te zegenen voor wat Hij is en wat Hij geeft. Het zegengebed (ook wel het beracha-gebed genoemd) is een oefening om niet alleen de gaven van God te willen ontvangen, maar vooral God zelf.

Brood is dan niet alleen maar voedsel, maar vóór alles **een teken van Gods goede zorg**. De beracha bidden zorgt er voor we het wonder in het gewone weer zien, dat we God ontdekken achter alles wat ons ten deel valt, zo wordt alles, hoe alledaags ook, goddelijk geschenk.

Maar moeten we dan ook danken voor wat wij als heel negatief ervaren?

Is er altijd reden tot dankbaarheid?

Als je te maken hebt met tegenslagen, als je niet vrij bent, kun je dan wel een beracha uitspreken?

Een joods verhaal:

Toen de vrome man bij rabbi Susja kwam, zag hij in een oogopslag hoeveel deze rabbi moet hebben geleden tijdens zijn lange leven. Zijn gezicht en zijn lichaam waren getekend door de pijn van ziekte, zorgen en armoede.

Toen vroeg de vrome man aan rabbi Susja: 'Hoe is het mogelijk om God met evenveel dankbaarheid te zegenen voor slecht nieuws als voor goed nieuws?'

En rabbi Susja antwoordde: 'Waarom vraag je dat aan mij? Hoe zou ik daar een antwoord op kunnen geven? Mij is nooit iets ergs overkomen.'

relatie en geheim

Het is de kunst van geloven om ook in donkere tijden aan God de eer te geven, Hem te zoeken en je niet van Hem af te sluiten.

Natuurlijk mogen we bidden / vragen om herstel, om gezondheid of om recht of om eindelijk die baan te krijgen, maar ook dan leert Jezus ons zo te bidden dat God wordt geprezen omdat Hij ons kent en ons de levensadem geeft:

'Gezegend bent u, HEER onze God, die ons maakt tot mensen naar Uw beeld, dei ons de levensadem geeft...'

We mogen Hem aanspreken, want er is een relatie. Je mag zijn liefdevolle en vaderlijke en intieme nabijheid ervaren. Maar hoe nabij God ook is, hij blijft altijd ook de volstrekt ándere: 'HEER onze God, koning van het heelal, die alle dingen heeft gemaakt door zijn woord' . **Ook al is God nabij, er is ook afstand.**

Zo vieren we in de beracha het geheim van God hoe Hij is en hoe Hij aanwezig is en hoe we niet de beschikking over Hem hebben.

groot en klein maken

Mensen kunnen meer dan zij denken. We hebben mogelijkheden gekregen om te gebruiken. Om de ander groot te maken of om elkaar klein te krijgen.

Wij discussiëren wat af over de honger in de wereld en de ellende van mensen. We maken problemen groot en daarmee onszelf klein als we denken dat wij niks kunnen doen.

Maar Jezus zegt: **je hebt meer en je kunt meer dan je denkt**. En je kan zelfs die twee kleine visjes van jou delen en er voor danken door de Ene, de Barmhartige te zegenen.

Als wij niet bang zijn of te bescheiden zijn, en oog hebben voor kansen en geschikte momenten, dan kunnen we met elkaar iets zichtbaar maken van Gods koninkrijk.

Gisteren op de Vrijwilligersdag zei iemand: wij kunnen God te voorschijn luisteren als we echt willen luisteren.

Laten we doen wat Jezus deed: samen de eer geven aan God, ook als niet alles er is zoals wij denken dat het moet zijn in onze ogen, in ons denken....

Laten we Gods Geestkracht toelaten die in de persoon van Jezus zo dichtbij ons is gekomen, die het *juist in zijn gebed heeft voorgedaan* hoe wij vrij kunnen worden van onze zorgen. Dan wordt **in datgene wat gewoon is of wat te weinig is het wonder zichtbaar**. Dán zien we God aan het werk. We worden weggehaald uit onze eigen onmogelijkheden.

En vragend en dankend, maar vooral zegenend gaan we open voor God zelf...